



Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Fundamenta negantium probabilitatem sufficere ad prudentem
assensum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ritatis, quod absque gravi fundamento à communi aliorum doctrina recedat, idque probant rationes pro secunda sententia adductæ: si habet, de illis legitime constare debet, quod non sint ex proprio scribentis iudicio [suum enim cuique pulchrum] sed ex aliorum in eo scribendi genere versatorum sententia. Atque ita conciliabis plerisque Authores circa hoc punctum sibi in speciem oppositos.

Neque obstant rationes pro prima sententia adductæ. Non prima: partim quia major est falsa: non enim Authorum numerus, præsertim cum non nisi ab aliis relata referunt, imò [ur Jo. à S. Th.] per se loquendo sola personæ Authoritas non facit probabilitatem practicam, nisi præsumptio sit fundata de iis, quod non leviter & superficialiter res serias tractant, sed cum fundamento & pondere, sive deinde sint plures, sive pauciores: partim quia licet plures Authores doceant, quod ad probabilitatem practicam sufficiat unius Doctoris autoritas, id tamen affirmant non sine limitationibus & distinctionibus præmissis.

Non secunda, quia Autoritas viri docti & pii absolute spectata non est leve fundamentum, concedo; comparata cum omni retrò antiquitate & universitate Doctorum, nego.

Non tertia & quarta: Quia Autoritas unius Doctoris respectu alicujus Personæ privatæ simplicis & indoctæ potest esse grave fundamentum; non tamen respectu totius communitatis, eorumque, qui sciunt aut scire possunt & debent, talem

sententiam esse singularem, & communi aliorum doctrinæ contrariam. Nec ad rem facit approbatio impressis Authoribus adjuncta; neque enim approbantium intentio regulariter esse solet, sententiis approbatis practicam probabilitatem asserere, vel conciliare: sed solummodo testari, nihil inibi Ecclesiæ constitutionibus, sanæ fidei, ac morum doctrinæ contrarium contineri.

Non quinta: Neque enim Ecclesia DEI illuminatur, sed potius obfuscatur novis doctrinis, quibus in nimiam vitæ licentiam conscientia laxantur: sed per deductionem aliarum, & aliarum conclusionum ex SS. PP. principiis communi Catholicorum consensu stabilitis: quo modo Angelicus Doctor suas omnes doctrinas tradidit & conscripsit.

Inferes ex dictis: Pœnitentes aut parochianos ordinariè non obligari, ut post acceptum à Confessario, vel parochio consilium, alios interrogent: siquidem prudenter possunt præsumere, ad hujusmodi officium non nisi doctos & idoneos à Superioribus deputari. Quod si de contrario constaret [uti etiam si dicas, Authorem aliquem impressum continere multas sententias damnatas & improbables, vel non fideliter citare & referre Authores] non satis tutò operarentur, si ejusmodi consilium, non requisito alterius viri pii & docti, classicæ Authoris consilio & placito, sequerentur: siquidem non adesset sufficiens persuasio de dicentis veritate, quæ ad prudentem credulitatem requiritur.

ARTICULUS III.

An & quomodo ex opinione probabili possit formari

Conscientia certa?

SUMMARIUM.

1. Status questionis.
2. Primum fundamentum sententia negantis, quod in probabilitate desit certitudo de honestate actionis.
3. Impugnatur responso.
4. Secundum fundamentum, quod probabilitas non possit esse regula honeste rationis.
5. Tertium, quod sit conjuncta cum vincibili ignorantia obligationis.
6. Formari posse rectam & certam conscientiam ex iudicio probabili, ostenditur ex Sancto Thoma.
7. Probat ex perpetua praxi.
8. Ex ipsis principiis adversariorum.
10. Probat ratione a priori.
11. Ad formandam conscientiam concurrunt iudicium directum & reflexum.
12. Ex conscientia formaliter & intrinsecè probabili non licet operari.
13. Opinionis tantum probabiliter probabilis usus non est licitus.
14. Nec sufficit quiscunque tenuis gradus probabilitatis.
15. Operans ex opinione probabili tantum habet formidinem ex parte iudicii remoti & speculativi.
16. Iudicio opinativo accedit nova ratio persuadens operationem esse licitam.

17. Probabilitas regulata per prudentiam est regula remota humane operationis.
18. Qui errat in sequela sententia probabilis, habet invincibilem ignorantiam.

§. I.

Fundamenta negantium probabilitatem sufficere ad prudentem assensum.

PRima utriusque & benignæ & rigorosæ sententia fundamenta dilquirenda suscipimus. Habent igitur sententiæ probabilis defensores, qui ad honestatem operationis certum conscientia iudicium requirunt, pro primo quasi principio & axioma, quod opinio practicè probabilis fundet prudentem assensum, ex quo deducunt, quod sequens opinionem probabilem prudenter & licite operetur. Negant rigidæ sententiæ patroni, & ceu petitionem principii rejiciunt, opposites [suâ opinione] è diametro contrariam regulam: Probabilitas [quippe conjuncta cum formidine erroris] non potest esse regula humane operationis: qui cum opinione probabili operatur, dubiè, incerte adeò, imprudenter operatur. Itaque hujus fundamenti veritatem discutimus in præsentia. Et quidem Anton. Merenda in tr. de Conscientia, usum probabilitatum univèrsaliter impugnat,

nat, tanquam illum, ex quo prudens conscientia formari non possit. Quem de quacunque probabili favente libertati contra preceptum sequuntur. Vincent, Baron, Contens, Mercurus. Nam

2. Primò, Conscientia recta seu regula Divinitus derivata, & actus prudentiæ debet esse iudicium certum de honestate operationis [ut dictum in præced. art.] sed operans ex conscientia probabili non habet iudicium certum de honestate operationis: ergo non habet conscientiam rectam & certam, adeoque peccat. Minor probatur: qui operatur cum formidine, ne peccet, non habet certum iudicium de honestate operationis: sed operans ex conscientia probabili habet formidinem, ne peccet: quia hoc est de essentia assensus probabilis & opinativi, habere formidinem objecti.

3. Neque dicas: Esse tantum formidinem speculativam de objecto, non autem practicam de operatione, quam quis certò iudicat esse licitam.

Nam contra est, quale est iudicium de objecto, tale est regulariter de operatione, nisi nova circumstantia, vel ratio accedat: sed iudicium speculativum de objecto est cum formidine oppositi: ergo tale est etiam iudicium practicum de operatione. Major probatur: quia iudicium practicum de operatione infertur ex speculativo tanquam conclusio ex præmissa, adeoque sequitur conditionem ipsius, ut si illa sit cum formidine, sit etiam ista, præsertim cum conclusio sequatur partem debiliorem. Ita v. g. sit discursus: *Opus non servile possum die festo licite exercere: sed pingere probabiliter non est opus servile, quamvis forte sit opus servile propter rationes, & auctoritates oppositas: ergo possum illud licite die festo exercere.* Ecce! minor, quæ est assensus speculativus de objecto, cum sit tantum probabilis opinio cum formidine oppositi, ceu præmissa influit in ultimum & practicum dictamen de operatione, ac proinde formidinem de ipsa operatione in illud derivat.

Confirmatur. Conclusio non habet maiorem certitudinem, quam præmissæ, & à qualitate universalis affirmativæ est necessaria consequentia ad qualitatem suæ particularis: sed practicum dictamen conscientiæ de operatione in ordine ad iudicium speculativum de objecto, se habet sicut conclusio ad præmissam, & sicut particularis ad universalem. Unde si sit formido in iudicio antecedente, num iste contractus sit usurarius, erit etiam formido in consequente, num sic contrahendo committat usuram. Si sit formido, num Clerico liceat venari, erit etiam formido, an ego Clericus venando peccem.

Probatur secundò: Probabilitas non potest esse regula humanæ operationis: ergo conscientia probabilis non est recta. Antecedens probatur. Iudicium, quod ex se non est magis conforme, quam difforme legi æternæ, & ex proprio modo tendendi intellectum non magis ducit ad verum, quam ad falsum, non est regula rectæ rationis, quæ tanquam exemplata à suprema regula legis æternæ debet eidem conformari: sed iudicium probabile ex se non est magis conforme, quam difforme legi æternæ, quippe dubium & formidolosum de transgressione legis & errore falsitatis: ergo.

Quartò. Posito, quòd Cajus ex conscientia probabili ponat operationem illicitam à parte rei, & sic erret, tunc peccat: ergo conscientia probabilis non potest esse recta regula humanæ operationis. Antecedens probatur: qui errat ex vincibili ignorantia, peccat: sed Cajus ex ignorantia vincibili errat: ergo. Minor probatur. Ille errat ex vincibili ignorantia, qui tenetur cavere errorem, eumque aliquo modo prævidet; sed qui habet conscientiam probabilem, ratione formidinis prævidet aliquoties errorem, eumque tenetur vitare ex hypothesi: ergo.

§. II.

Contraria sententia adstruitur.

His tamen nequaquam obstantibus certum esse debet, posse ex opinione vere probabili [abstrahendo à concursu aquæ aut magis probabilis] formari prudens ac certum iudicium conscientiæ rectæ. Ita colligo ex S. D. in quolib. 8. a. 13 ubi instituta questione, num peccet, qui sciens contrarias in utramque partem opiniones DD. nihilominus iudicat, sibi licitum esse habere plures præbendas? cum distinctione respondet: *Aut in quandam dubitationem inducitur ex contrarietate opinionum, & sic si manente tali dubitatione plures præbendas habet, scilicet se committit, & sic procul dubio peccat. Aut ex contrariis opinionibus in nullam dubitationem adducitur, & sic non committit se discrimini, nec peccat.* Supponit itaque S. D. fieri posse, ut quis ex contrarietate opinionum probabili, quales sunt in posito casu, nullam habeat practicam dubitationem, adeoque ut cum probabili opinione conjungatur iudicium certæ & rectæ conscientiæ, sufficientis ad licitam & honestam operationem.

Probatur primò. Nisi ex probabili opinione posset formari certa & recta conscientia, vix quicquam licite fieret, ex omnibus, quæ quotidie fiunt & practicantur in Curii Principum, in tribunalibus iudicum, Consistoriis Episcoporum; cum pleræque sententiæ non nisi probabilibus nitantur fundamentis, & rarissima sit in casum emergentium decisionibus certitudo. Pervolve Theologos Scholasticos, Morales, Antiquos, Novos Celebratissimos Sacri Civilisque Juris interpretes, sanè pro fori interni externique directione pauca invenies certa, pleræque documenta probabilia. Circumstantias intra eandem speciem aggravantes non necessariò subjiciendas confessioni, innocentem privatâ scientiâ & notitiâ, sed secundum allegatâ & probatâ nocentem, etiam capitali sententiâ damnari posse, opinio tantum est, eaque probabilis: utramque tamen tradit D. Th. non pro schola, sed foro & iudicio tum interno pœnitentiæ, tum externo, aliis Doctoribus contrarium sentientibus. Si ex hac probabili D. Thomæ Doctrina secura & certa conscientia formari non potest, quæso, ex quamvis Authorum doctrinâ formari poterit? an ipse S. D. excusari poterit, pro usu & praxi tradens merissimam opinionem, quæ [utpote in certâ conscientia dictam] juxta adversariorum principia non reducibilis in usum & praxin licite deduci non potest? Sed de hoc plura paulò inferius. Ipsi Summi Pontifices